

Beleidsplan 2020 - 2024

ANNO

Museum in de maak!

Dit beleidsplan betreft een inhoudelijke uitwerking op basis van het Visiedocument ANNO. Deze inhoudelijke uitwerking vormt het kader voor de invulling van de panden aan de Melkmarkt, activiteiten op locatie en activiteiten in de stad. Deze zal worden aangevuld met de volgende documenten:

- *Strategisch bedrijfsplan*
- *Meerjarenbegroting*
- *Strategisch communicatieplan*
- *Vrijwilligersbeleid*

VERBINDENDE CONCEPT

De basis van ANNO vormen de drie partners Allemaal Zwolle, Historisch Centrum Overijssel en de gemeente Zwolle (afdeling Cultureel Erfgoed). Deze drie partners brengen hun eigen kennis, ervaring, netwerk en collecties in binnen het concept. Met Allemaal Zwolle als initiator en eindverantwoordelijke geven de partners samen vorm en inhoud aan de gebouwen aan de Melkmarkt, activiteiten op de eigen locatie en activiteiten in de stad. Dit doen zij vanuit het centrale idee van Meemaken en Mee maken.

Verbinden van erfgoed en erfgoedcollecties

Voor ANNO is erfgoed het verbindende element in de stad. **Museale collectie, archeologie, bouwhistorie, monumentenzorg en historisch archief** komen samen op één plek en onder één naam en vertellen het verhaal van Zwolle. Het Historisch Centrum Overijssel is de beheerder van zowel museale als archiefcollecties. De gemeente Zwolle brengt als partner de archeologische collectie in. De basis is een samenwerking van professionele partners op één plek in het centrum van de stad. Een plek waar erfgoed actief en receptief beleefd wordt vanuit diverse perspectieven. **Erfgoed beslaat in deze context de domeinen van de archieven, archeologie, bouwhistorie, monumenten en stadsgeschiedenis. Daarbij betreft het zowel het materieel (monumenten, collectie, digitale bronnen) als het immaterieel erfgoed (verhalen, tradities, vakmanschap).** Bij ANNO wordt de (stads)geschiedenis van Zwolle en de regio onderzocht, verteld en geschreven en beleefd. De professionele basis van ANNO staat voor feiten, juiste informatie en kwaliteit, maar wel vanuit diverse perspectieven en op een aantrekkelijke manier voor verschillende doelgroepen gepresenteerd. ANNO is een eerlijk museum.

Meemaken en Mee Maken

ANNO is een museum, maar ook meer dan dat. Het is niet alleen een plek waar bezoekers informatie tot zich kunnen nemen en collecties gepresenteerd worden. Het is een museum dat inzicht geeft in de processen achter de collecties, laat zien hoe erfgoed wordt onderzocht, kan leiden tot nieuwe inzichten en kan worden ingezet voor nieuwe projecten en creativiteit. Projecten waarin meemaken én mee maken centraal staat.

ANNO is een plek waar bezoekers en bewoners **meemaken** en **mee maken**. Meemaken staat voor beleven, kennismaken met en je deel voelen van de geschiedenis. Het mee maken bestaat uit onderzoek, dialoog en interactieve publiekspresentaties. Dankzij het meemaken van het erfgoed wordt het verhaal van Zwolle verteld vanuit niet één maar meerdere perspectieven en worden bewoners zelf onderdeel van het verleden, heden én de toekomst van de stad. Het meemaken en mee maken beperkt zich niet tot de fysieke locatie van ANNO maar vormt ook de basis voor activiteiten en het verder ontdekken van de stad. ANNO presenteert erfgoed op plekken waar het is ontstaan of heeft plaatsgevonden. Bestaand materieel erfgoed zoals monumenten of archeologische opgravingen in de stad wordt ontsloten en beleefbaar gemaakt. Dat wat verdwenen is, wordt weer zichtbaar zowel materieel als immaterieel. ANNO doet dit niet alleen. Beheerders van (immaterieel) erfgoed, onderzoekers, onderwijs en bedrijven vormen de partners waarmee ANNO invulling geeft aan ontsluiten, ontwikkelen, participeren en onderzoeken.

KERNTAKEN

Binnen het verbindende concept van ANNO en de opdracht van de stichting Allemaal Zwolle zijn een viertal kerntaken te benoemen voor ANNO, te weten: ontsluiten, ontwikkelen, participeren en onderzoeken. Deze vier kerntaken geven invulling aan de missie en onderliggende doelstellingen vormen het kader voor de activiteiten die worden uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

Ontsluiten

ANNO draagt bij aan de bewustwording van de identiteit van de stad en haar bewoners. Weten waar je vandaan komt is de basis van je identiteit. Globalisering en lokale identiteit vormen een tegenbeweging voor globalisering. Men is trots op haar eigen stad en erfgoed.

Op de plek ANNO wordt het erfgoed ontsloten voor bezoekers en bewoners door hen kennis te laten maken met de geschiedenis van de stad. Een basispresentatie met gelaagde informatie biedt hen een startpunt om de stad verder te ontdekken. Daarnaast wordt het erfgoed ontsloten door bezoekers zelf onderdeel te laten zijn van de processen die erfgoed ontsluiten: ontdekking, onderzoek en presentatie. Dit gebeurt in werkruimtes en presentatieruimtes op de eigen plek, maar kan ook plaatsvinden op verrassende locaties in de stad.

Het ontsluiten van het erfgoed kan vele vormen aannemen. Fysiek, digitaal of als (eenmalig) evenement. Het kan een boek zijn, een performance, een voorstelling of een app, expositie, educatief product of in een activiteit in het Erfgoedlab. De vorm waarin het erfgoed wordt ontsloten wordt bepaald door de maker en de gebruiker.

Ontwikkelen

Identiteit staat nooit stil. Gedurende een mensenleven blijft identiteit zich ontwikkelen. Hetzelfde geldt voor de identiteit van een stad door de eeuwen heen. Actief leren en beleven zijn hier een belangrijk onderdeel van. ANNO biedt ruimte voor de ontwikkeling van de identiteit van de stad door voortdurend nieuwe perspectieven op het verleden en in te spelen op actuele vraagstukken voor het heden en de toekomst.

Educatie begint op jonge leeftijd. Vanaf groep 1 van de basisschool worden kinderen bewust gemaakt van hun leefomgeving en de geschiedenis die letterlijk onder hun voeten ligt. Een laagdrempelige kennismaking met erfgoed creëert bewustzijn en kan leiden tot een levenslange relatie met erfgoed. ANNO draagt actief bij aan deze kennismaking en ontwikkelt hiervoor materialen en activiteiten in samenspraak met het onderwijs. De plek ANNO is toegankelijk voor kinderen en aangepast aan de manier waarop zij erfgoed tot zich nemen. Dit is zichtbaar in alle publieksruimtes. Een educatieve ruimte biedt een plek voor hen waar zij kunnen meemaken en mee maken.

Maar educatie beperkt zich niet tot het onderwijs. Ook volwasseneneducatie, in brede zin of voor specifieke doelgroepen zoals bijvoorbeeld young potentials draagt bij aan het actief leren en beleven. Daarnaast biedt ook een combinatie van deze twee takken van educatie mogelijkheden door het verbinden van ouderen en jongeren in educatieve projecten.

Participeren

De geschiedenis van Zwolle is niet van ANNO maar van de stad. Bewoners en organisaties worden eigenaar van hun eigen geschiedenis met ANNO als podium. ANNO is niet alleen de plek waar je Zwolle kunt leren kennen maar ook de plek waar je zelf geschiedenis kunt (mee-)schrijven. De plek waar de verhalen over het verleden, heden en de toekomst van Zwolle onderzocht, ontdekt, verteld en gecreëerd worden vanuit verschillende perspectieven. De plek ANNO heeft ruimtes waar je actief kan participeren in onderzoek en presentatie.

Participeren is niet alleen het inbouwen van een vorm van interactie. Participatie betekent dat de organisatie ruimte biedt aan initiatieven vanuit de stad en helpt om deze vorm te geven. Het betekent dat je niet ontwikkelt voor, maar met een doelgroep. ANNO biedt ruimte voor anderen om invulling te geven aan hun perspectief op erfgoed en stelt de organisatie, ruimte en collecties hiervoor beschikbaar. Voorwaarde voor deze vorm van participatie is dat er duidelijke kaders zijn ten aanzien van het mee maken. Niet om het initiatief en de mogelijkheden te beperken. Maar om de kwaliteit te kunnen waarborgen en geen verwachtingen te scheppen die niet waar gemaakt kunnen worden.

De basis voor participatie en eigenaarschap is inclusiviteit. Alleen wanneer ANNO toegankelijk is voor iedereen, kunnen alle bewoners onderdeel uitmaken van de geschiedenis van de stad. De plek ANNO houdt rekening met de voorzieningen die nodig zijn voor specifieke doelgroepen en komt waar mogelijk tegemoet aan hun wensen. Bij het ontsluiten zorgt ANNO ervoor dat dit gebeurt op een manier waarop iedereen er gebruik van kan maken.

Onderzoeken

De identiteit van Zwolle is niet alleen te vinden in de samenleving van vandaag. De wortels daarvan gaan ver terug, verder dan geschreven bronnen. Het Historisch Centrum Overijssel in Zwolle beheert het historisch archief van Zwolle dat teruggaat tot de Middeleeuwen. Naast bestuurlijke stukken worden hier ook archieven en collecties van veel families, instellingen, organisaties, kerken en bedrijven bewaard. Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek geeft ons meer informatie over het ontstaan van Zwolle en omgeving en over de bewoners en hun gebruiken. Het onderzoek dat door de afdeling Erfgoed van de gemeente Zwolle wordt gedaan, is, samen met de informatie die in het archief te vinden, een essentiële en soms ook enige bron voor onze geschiedschrijving.

In ANNO komen alle disciplines die nodig zijn om het verhaal van Zwolle te kunnen vertellen voor het eerst samen: archeologisch onderzoek, bouwhistorische ontdekkingen en de geschreven bronnen. Ze vullen elkaar aan en versterken elkaar. Hier ontrafelen professionals, studenten en bezoekers van jong tot oud de schatten uit onze archieven en de verborgen verhalen achter onze gebouwen en bodemvondsten. Door aan te raken en te onderzoeken.

Normaal gesproken blijft het onderzoekswerk van archeologen en bouwhistorici verborgen voor de bezoekers. Maar in Zwolle zet de afdeling Erfgoed de deuren open voor iedereen. Het publiek kan meekijken in de werkplaats (Erfgoed Lab) die normaal gesproken het domein is van wetenschappers. Hier zijn specialisten bezig met het onderzoeken, restaureren, conserveren en beschrijven van vondsten. De synthese van deze verschillende onderzoeksresultaten geeft nieuwe inzichten in de geschiedenis van Zwolle. Ook kunnen bezoekers meedoen met het onderzoek van Zwolse archeologische vondsten. Of te onderzoeken zelfstandig in interactieve de archeologie en bouwhistorie van de stad – het onzichtbare verhaal van Zwolle.

Waar mogelijk draagt ANNO bij aan nieuw onderzoek ten aanzien van erfgoed. Door samen te werken met partners binnen onderwijs en wetenschap en door zelf initiatief te nemen wordt dit actief gestimuleerd. De nieuwe inzichten en verhalen worden daarna ontsloten in ANNO of op een verrassende locatie in de stad.

DOELSTELLINGEN

Stichting Allemaal Zwolle heeft de opdracht gekregen om op eigentijdse, veelzijdige en aansprekende wijze het historische verhaal van de stad Zwolle in leven te houden, waardoor de historische ontwikkeling van de Stad Zwolle wordt begrepen en het verband met de hedendaagse maatschappelijke ontwikkelingen beter wordt gelegd. Deze opdracht geven zij vorm en inhoud door middel van het concept ANNO. Binnen ANNO vormt de opdracht van Allemaal Zwolle het kader waarbinnen het concept wordt vormgegeven.

Uitwerking doelstellingen

In het visiedocument van ANNO, dat onderlegger is voor dit stuk, is de volgende gezamenlijke visie van de partners voor ANNO benoemd:

ANNO is een plek met, voor en door de stad. Bij ANNO kun je de verhalen van Zwolle en sporen van het verleden meemaken en mee maken. Hier ontrafelen bezoekers van jong tot oud de verborgen verhalen achter onze gebouwen en bodemvondsten. Wij stellen de collecties van Zwolle (museale objecten, archeologische vondsten, monumenten en archieven) open voor iedereen, om ze te verrijken met nieuwe verhalen. Aanraken mag! We geven het erfgoed van Zwolle blijvende maatschappelijke betekenis door bezoekers bewust te maken van het verleden en de actuele betekenis ervan (ook voor de toekomst) en door ruimte te bieden aan nieuwe inzichten en een brede, inclusieve blik – ook waar het schuurt. We zijn een gastvrije plek waar bewoners en bezoekers van Zwolle en de regio zich thuis voelen en graag terugkeren. Een plek waar samenwerking centraal staat, met bewoners als individu, in een groep of als partner in (erfgoed)organisaties. Waar ruimte is voor verdieping, verbinding, experiment en plezier.

Het vorm en inhoud geven aan de visie vormt de centrale doelstelling van ANNO. Op basis hiervan kunnen de een aantal subdoelstellingen worden geformuleerd. Deze worden onderverdeeld binnen de vier kerntaken die later in dit document verder worden uitgewerkt.

Ontsluiten

- Presenteren van museale collectie, archeologie, bouwhistorie, monumentenzorg en historisch archief door middel van een permanente, gratis toegankelijke museale presentatie in de nieuwbouw;
- Bieden van verdieping op de museale collectie, archeologie, bouwhistorie, monumentenzorg en historisch archief door middel van een permanent museale presentatie in het Drostenhuis;
- Presenteren van museale collectie, archeologie, bouwhistorie, monumentenzorg en historisch archief door middel van tijdelijke presentaties op locaties in de stad Zwolle;
- Presenteren van processen die ten grondslag liggen aan onderzoek rondom archeologie, bouwhistorie en monumenten in het Erfgoedlab.
- Presenteren van processen die ten grondslag liggen aan onderzoek rondom archieven in het interactief Archief;

Ontwikkelen

- Ontwikkelen van educatief materiaal en verzorgen van educatie voor het primair onderwijs;
- Ontwikkelen van educatief materiaal en verzorgen van educatie voor het voortgezet onderwijs;
- Ontwikkelen en uitvoeren van educatieve activiteiten voor volwassenen;
- Ontwikkelen en uitvoeren van educatieve activiteiten voor specifieke doelgroepen in het kader van inclusiviteit;
- Samenwerking met onderwijsinstellingen in diverse projecten;

Participeren

- Actief uitnodigen van bezoekers en inwoners om deel te nemen aan activiteiten in de ErfgoedHotspot
- Actief uitnodigen van inwoners om deel te nemen aan activiteiten binnen de programmering;
- Ontwikkelen en uitvoeren van community erfgoedprojecten;
- Ontwikkelen en uitvoeren van participatietrajecten rondom de programmering waarbij deelnemers verhalen delen, brengen en halen.;
- Inzetten van participatie als middel ten behoeve van communicatie (ambassadeurs) en draagvlak;
- Participatie door vrijwilligers in de dagelijkse gang van zaken;
- Betrekken van inwoners van Zwolle door middel van een programmaraad;
- Bieden van ruimte aan initiatieven uit de stad die passend zijn binnen de gestelde kaders;
- Opzetten en uitvoeren van een inclusiviteitsbeleid.

Onderzoeken

- Bieden van ruimte aan studenten voor onderzoek en ontwikkeling van eigen activiteiten;
- Samenwerking met onderwijspartners in het doen naar (nieuw) onderzoek naar de museale collectie, archeologie, bouwhistorie, monumentenzorg en historisch archief;
- Samenwerking met professionele erfgoedpartners in het doen naar (nieuw) onderzoek naar de museale collectie, archeologie, bouwhistorie, monumentenzorg en historisch archief;
- Ontsluiten van resultaten van onderzoek met professionele erfgoedpartners en onderwijspartners;
- Ontsluiten van resultaten van eigen onderzoek van de betrokken partners;
- Bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek in samenwerking met professionals en studenten (WO).

Prioriteiten 2021/2022

Ten aanzien van de hiervoor benoemde doelstellingen worden er voor de eerste periode een aantal prioriteiten bepaald. Dit betekent niet dat bij een kans op een van de andere doelstellingen dat we hier per definitie niet op in gaan, maar ANNO zal zich op die onderwerpen eerder volgend dan leidend opstellen.

Ontsluiten

- Presenteren van museale collectie, archeologie, bouwhistorie, monumentenzorg en historisch archief door middel van tijdelijke presentaties op locaties in de stad Zwolle;

Voor de komende periode wordt naast inrichting van de Melkmarkt ingezet op een aantal grote presentaties op tijdelijke locaties. Kwaliteit is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Door zichtbaar te zijn in de stad kan ANNO de zichtbaarheid en het draagvlak vergroten. De vraag aan ANNO om te participeren in projecten met partners is groot, inhoud van de projecten is hierbij bepalend. Voor de komende twee jaar wordt een aantal thema's gekozen die een relatie hebben met de presentaties in het science centre aan de Melkmarkt. Binnen de samenwerking wil ANNO sturing geven op de inhoud en duidelijke rollen en kaders vastleggen.

Ontwikkelen

- Ontwikkelen van educatief materiaal en verzorgen van educatie voor het primair onderwijs;
- Ontwikkelen van educatief materiaal en verzorgen van educatie voor het voortgezet onderwijs;
- Ontwikkelen en uitvoeren van educatieve activiteiten voor volwassenen.

Als eerste wordt ingezet op het versterken van erfgoededucatie in het primair onderwijs in samenwerking met het Oversticht. Hiervoor wordt eerst het bestaande aanbod en de wens vanuit het onderwijs geïnventariseerd waarna een gericht plan van aanpak wordt opgesteld.

Binnen het voortgezet onderwijs wordt er gericht gewerkt aan het thema democratie. In de randprogrammering wordt de prioriteit gelegd bij de ontwikkeling van activiteiten voor de doelgroep Young Potentials.

Participeren

- Actief uitnodigen van bezoekers en inwoners om deel te nemen aan activiteiten in de ErfgoedHotspot
- Betrekken van inwoners van Zwolle door middel van een programmaraad;
- Opzetten en uitvoeren van een inclusiviteitsbeleid.

In de komende periode wordt het beleid op inclusiviteit vastgelegd om hiermee een sterke basis te hebben voor de activiteiten die later ontwikkeld zullen worden. Daarnaast is het laten kennismaken van bewoners en bezoekers met ANNO de eerste prioriteit, de Erfgoedhotspot is hiervoor een laagdrempelig middel waar veel publieksactiviteiten kunnen plaatsvinden. Daarnaast zal er thematisch samengewerkt worden met een vertegenwoordiging van Zwolle in de vorm van een programmaraad.

Onderzoeken

- Ontsluiten van resultaten van eigen onderzoek van de betrokken partners;

In de periode van kennismaking met ANNO zal in eerste instantie de prioriteit liggen van het ontsluiten van eigen onderzoek. Dit sluit ook aan bij een aantal grote en interessante onderzoeken die momenteel in voorbereiding zijn zoals de opgravingen Grote Kerk en het kasteel.

DOELGROEPEN

Vanuit de kerntaken richt ANNO zich op een divers aantal doelgroepen uit de Zwolse samenleving en daarbuiten. Op welke doelgroepen ANNO zich richt is afhankelijk van vanuit welke kerntaak of activiteit het museum communiceert. De marketingstrategie per doelgroep zal worden uitgewerkt in een strategisch communicatieplan.

ANNO richt zich op de volgende doelgroepen:

- Inwoners van Zwolle waaronder specifiek nieuwe Zwollenaren, young professionals en ouders/grootouders en kinderen
- Toeristen/stadsbezoekers met de nadruk op Nederland (regio Zwolle)/Duitsland/Vlaanderen
- Leerlingen primair onderwijs in Zwolle (4-12 jaar)
- Leerlingen voortgezet onderwijs (12-18 jaar)
- Studenten MBO/HBO/WO

Inwoners van Zwolle

ANNO wil het museum **van** de stad zijn en dus vormen de ruim 127.000 inwoners van Zwolle een belangrijke doelgroep. De regio Zwolle, met 600.000 bewoners, wordt hierbij ook betrokken. Omdat het niet voor iedereen vanzelfsprekend is om een museum te bezoeken, streven we naar optimale laagdrempeligheid. Alleen wanneer ANNO toegankelijk is voor iedereen, kunnen alle bewoners onderdeel uitmaken van de geschiedenis van de stad. De plek ANNO houdt rekening met de voorzieningen die nodig zijn voor specifieke doelgroepen en komt waar mogelijk tegemoet aan hun wensen. Bij het ontsluiten zorgt ANNO ervoor dat dit gebeurt op een manier waarop iedereen er gebruik van kan maken. Hierbij worden specifieke producten ontwikkeld voor **families**.

Vanuit het economisch en toeristisch beleid van de gemeente Zwolle vormen **young professionals** een specifieke doelgroep binnen de Zwollenaren. De gemeente Zwolle zet in om “jonge professionals” te laten groeien door ze te behouden en uit de randstad naar Zwolle te laten komen. ANNO draagt hieraan bij met het vernieuwende concept en met activiteiten die passen bij deze doelgroep.

Vanuit maatschappelijk oogpunt richt ANNO zich ook expliciet op de doelgroep **nieuwe Zwollenaren**. Door specifieke producten en activiteiten voor hen te ontwikkelen worden zij bij het museum betrokken.

Toeristen/stadsbezoekers

Zwolle verwelkomde in 2017 bijna 1,3 miljoen bezoekers. De meeste mensen bezoeken de Overijsselse hoofdstad om er te winkelen, maar ze komen er ook vaak voor een museumbezoek, evenementen of het theater. Uit onderzoek van de Museum Vereniging blijkt echter dat in Overijssel slechts 7% van de museumbezoekers toerist is. Landelijk is dit aantal 32%. (Museum Vereniging - 1, 2019) ondanks dat de stroom toeristen naar Zwolle groeiende is betekent dit dat hier nog volop kansen liggen voor de stad en dat ANNO daar een belangrijke bijdrage in kan leveren. Museum de Fundatie en Waanders in de Broeren zijn belangrijke ‘reasons to travel’ voor

toeristen, in combinatie met de historische binnenstad. ANNO wil de bezoekers langer voor de stad vasthouden en dus een 'reason to stay' te zijn. Het wil het cultuurhistorische profiel van Zwolle als experimentele Hanzestad in nauwe samenwerking met Zwolle Marketing/Marketing Oost en door het betrekken van lokale ondernemers nadrukkelijker profileren en daarmee bijdragen aan het versterken van de lokale economie. Ook voor deze doelgroep geldt dat ANNO voor een laagdrempelige benadering kiest. We willen de bezoekers van de stad op een speelse, innovatieve wijze laten kennismaken met de verhalen uit heden en verleden en actief doorverwijzen naar de andere cultuurhistorische locaties in de stad.

Van de overnachtingen in Overijssel in 2018 bestond 16,5% uit buitenlandse toeristen en 83,5% uit binnenlandse toeristen. (MarketingOost, 2019) De groep buitenlandse toeristen bestaat voornamelijk uit Duitsers (48,5%), maar ook voor een aanzienlijk deel uit Belgen (18%). (MarketingOost, 2019). Om in te steken op deze anderstalige toeristen zijn alle presentatie-uitingen in het museum meertalig, waarbij de eigen Nedersaksische streektaal ook niet vergeten wordt.

Leerlingen primair onderwijs in Zwolle (4-12 jaar)

Vanaf groep 1 van de basisschool worden kinderen bewust gemaakt van hun leefomgeving en de geschiedenis die letterlijk onder hun voeten ligt. Met een totaal van bijna 14.000 leerlingen in het basisonderwijs vormt educatie een belangrijke doelgroep voor ANNO. Door sterk in te zetten op het verbinden van scholen en kinderen aan de organisatie versterkt ANNO haar verankering in de stad. Ervaring laat zien dat een positieve ervaring van kinderen via een educatieve activiteit een sterke drijfveer is bij herhalingsbezoek als gezin. Daarnaast is het een mooie manier om de naam ANNO te laten vallen aan vele keukentafels in de stad en de regio.

Leerlingen voortgezet onderwijs (12-18 jaar)

Met 11.000 leerlingen in het voortgezet onderwijs van Zwolle is ook daar een aanzienlijke doelgroep te vinden. Daarnaast biedt het voortgezet onderwijs diverse mogelijkheden om projecten te ontwikkelen binnen specifieke thema's. Zoals bijvoorbeeld rondom burgerschap en democratie, in samenwerking met de provincie, Prodemos en Staatshuys. Ook invalshoeken vanuit het landschappelijk oogpunt (aardrijkskunde), maatschappelijke discussie (maatschappijleer) of natuurlijk vanuit het vak geschiedenis biedt een scala aan aanknopingspunten voor samenwerking.

Studenten MBO/HBO/WO

Zwolle is met acht MBO- en HBO-scholen en zo'n 50.000 studenten een onderwijsstad van formaat. ANNO wil zich nadrukkelijk aan het beroepsonderwijs verbinden door studenten letterlijk en figuurlijk ruimte te bieden voor ontwikkeling. Op dit moment worden er mogelijke samenwerkingsverbanden besproken met:

- Cibap, vakschool voor verbeelding
- ArTEZ, diverse kunstdisciplines en docentenopleidingen.
- Hogeschool Windesheim, lerarenopleiding geschiedenis.

ORGANISATIE

ANNO is geen eigen organisatorische entiteit maar een samenwerking tussen de kernpartners Allemaal Zwolle, Historisch Centrum Overijssel en de gemeente Zwolle. Binnen deze samenwerking zijn duidelijke afspraken gemaakt over de verdeling van verantwoordelijkheden en taken waarbij stichting Allemaal Zwolle zal fungeren als kartrekker en eindverantwoordelijke.

Team ANNO

De basis van ANNO is het team van Allemaal Zwolle, aangevuld met betrokkenen en expertise vanuit de kernpartners. Daarnaast dragen de partners ook ieder hun eigen netwerk in binnen ANNO om deze waar nodig in te zetten. Het is niet de intentie om binnen ANNO alle expertise voor iedere activiteit volledig in huis te hebben. Door het team klein te houden blijft er meer ruimte voor de ontwikkeling van programmering en activiteiten en wordt waar nodig expertise ingehuurd. Dit kan via (kern)partners in een samenwerkingsverband of extern via andere kanalen. Partners zijn samenwerkingspartijen vanuit andere disciplines / sectoren die op projectbasis of op tijdelijke thema's onderdeel zijn van ANNO. Dit zijn onderwijsinstellingen, culturele partners, historische verenigingen, bedrijven en organisaties. Partners dragen bij aan de inhoudelijke presentatie en programmering of in het verdienmodel van ANNO.

De stichting Allemaal Zwolle is ingericht met het bestuursmodel bestaande uit een directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht. Bij de uitvoering hiervan hanteert de stichting de Code Cultural Governance.

Allemaal Zwolle

Binnen de stichting Allemaal Zwolle is naast de directeur-bestuurder een inhoudelijk team samengesteld bestaande uit 5 functies (en een vacature per 2021). Voor alle ondersteunende zaken ten aanzien van administratie, facilitaire zaken en HR heeft de stichting een overeenkomst met het Historisch Centrum Overijssel. De taakverdeling binnen het team is als volgt:

- *Inhoudelijk en Zakelijk Leider*
  - Draagt in opdracht van de directeur zorg voor de ontwikkeling van visie en beleid van ANNO en de vastlegging hiervan in visie/beleidsnota's. Toetst nieuwe activiteiten aan de visie en beleid en gaat in overleg met de directeur over nieuwe initiatieven van ANNO.
  - Binnen de kaders van de jaarbegroting verantwoordelijk voor een gezonde exploitatie van de stichting onder eindverantwoordelijkheid van de directeur. Gemachtigd tot het toevoegen van nieuwe projecten aan de begroting en indienen van subsidieaanvragen.
  - Stelt het team Allemaal Zwolle samen in overleg met de directeur
  - Inhoudelijk en zakelijk verantwoordelijk voor het aansturen van de activiteiten in tijdelijke locatie van ANNO aan de Sassenstraat.
  - Verantwoordelijk voor het inrichtingstraject van de panden aan de Melkmarkt, waaronder het inhoudelijk aansturen van de betrokken ontwerpers (opstellen briefing), en afstemmingsoverleg met architecten en projectleiders.
  - Rapporteert periodiek aan de directeur, zowel inhoudelijk als financieel.
- *Medewerker communicatie/PR/Marketing*

- Draagt bij aan het ontwikkelen van het (online)communicatiebeleid van ANNO en draagt zorg voor de naleving van het communicatiebeleid. Adviseert medewerkers bij de uitvoering van het communicatiebeleid.
- Verantwoordelijk voor het opzetten en onderhouden van de onlinekanalen van ANNO. Dit betreft het beheren van de social media, de website en de algemene- en communicatiemail. Draagt bij aan het produceren van de creatieve content om in te zetten voor de (online)kanalen van ANNO.
- Verantwoordelijk voor het schrijven van een (online)communicatieplan bij nieuwe exposities, (participatie)projecten en activiteiten van ANNO. Dit gaat in overleg met de desbetreffende medewerker/tijdelijke kracht (freelancer) die verantwoordelijk is voor het project. Daarbij wordt de visie en het communicatiebeleid van ANNO bewaakt. Daarna (mede)verantwoordelijk voor het uitvoeren van het communicatieplan.
- *Historicus /onderzoekswedewerker*
  - Levert historische inhoud als input voor projecten en programmering.
  - Levert in samenspraak met afdeling Cultureel Erfgoed en HCO een voorstel op voor een tijdlijn waarin suggesties worden gedaan voor koppelingen met de diverse betrokken collecties. Dit voorstel vormt de basis voor het vormgevingstraject voor de fysieke vertaling aan de Melkmarkt. Geeft sturing en vorm aan het werkproces om te komen tot het voorstel voor de tijdlijn.
  - Levert een voorstel op voor een inhoudelijke invulling van de thema's voor het Drostenhuis bestaande uit suggesties voor onderwerpen, personen, invalshoeken en collectie. Dit voorstel vormt de basis voor het vormgevingstraject voor de fysieke vertaling aan de Melkmarkt. Geeft sturing en vorm aan het werkproces om te komen tot het voorstel. Dit gebeurt in samenspraak met het team van ANNO en externe specialisten (bijvoorbeeld afdeling Cultureel Erfgoed, HCO, klankbordgroep).
  - Fungeert als schakel tussen het team van ANNO en het depotteam van HCO dat bezig is met de registratie van de museale. Bepaalt, in overleg met de collectieregisseur en inhoudelijk leider, de prioriteiten ten aanzien van het restauratiebeleid.
  - Is aanspreekpunt voor externen voor inhoudelijke, historische vragen. Verwijst waar nodig, in overleg met het team, door naar andere teamleden en/of specialisten, of pakt zelf dingen op. Stemt hierbij af met de Inhoudelijk leider waar de prioriteiten worden gelegd.
- *Democratisch programmeur*
  - Is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het totaalpakket aan publieksgerichte activiteiten van ANNO;
  - Is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de programmering;
  - Ontwikkelt samen met de 'Meemaker' instrumenten om de dialoog op te starten met bewoners om te komen tot programmering;
  - Werkt samen met de 'Programmaraad' aan een eigen programmering;
  - Toetst initiatieven vanuit de stad aan de visie van ANNO en op uitvoerbaarheid;
  - Steunt op de inhoudelijke expertise van de onderzoeker
- *MeeMaker*
  - Is verantwoordelijk voor ontwikkeling van de participatieve activiteiten van ANNO op het vlak en werkt hierbij nauw samen met de democratisch programmeur;
  - Is het aanspreekpunt voor de 'Programmaraad' en draagt samen met hen verantwoordelijkheid voor het samenstellen van een eigen jaarprogrammering;
  - Stuurt de uitvoering van de activiteiten aan en is niet bang om zelf de handen uit de mouwen te steken;

- Is verantwoordelijk voor het inclusiviteitsbeleid van ANNO;
- *Educatief bouwer*
  - Is verantwoordelijk voor ontwikkeling het de educatieve activiteiten van ANNO voor het basis- en voortgezet onderwijs;
  - Werkt samen met de democratisch programmeur en meemaker aan educatieve activiteiten voor volwassenen en specifieke doelgroepen;
  - Werkt samen met de 'Programmaraad' aan educatieve activiteiten;
  - Onderhoudt een netwerk van scholen en andere organisaties op het vlak van erfgoededucatie in Zwolle;

Historisch Centrum Overijssel

Het Historisch Centrum Overijssel heeft per 1 januari 2020 de publiekstaken voor Zwolle overgedragen aan ANNO. Dit betekent dat zij een beperkte rol spelen ten aanzien van de organisatie en uitvoering van publieksactiviteiten. De collecties van het centrum zijn van groot belang als inhoudelijke input van ANNO, daarnaast zal de studiezaal (Interactief Archief) onderdeel worden van de inrichting van het gebouw. Als beheerder van de museale collectie zijn zij ook nauw betrokken bij ANNO en de inrichting van de museale gedeelten aan de Melkmarkt. Waar nodig zal het Historisch Centrum bevestigd worden op inhoudelijke input. Waar mogelijk zullen zij ondersteunen bij het ontsluiten of aanrijken van informatie en collectiestukken.

- *Cluster Collectie*
  - Verzamelt en verwerkt gegevens bronnen
  - Doet een opsomming aan literatuur en/of andere bronnen voor het nader inwinnen informatie bij de gebeurtenissen/ geselecteerde archief- en collectiestukken
  - Doet suggesties in te schakelen (amateur)historici voor nader uit te werken gebeurtenissen, schrijven teksten over de gebeurtenissen en teksten bij collectiestukken

Gemeente Zwolle

Naast de bestaande medewerkers van de afdeling Cultureel Erfgoed van de gemeente Zwolle die ook actief betrokken zullen zijn binnen ANNO is er vanuit de gemeente een adviseur erfgoed aangesteld die verantwoordelijk wordt voor het aandeel van de afdeling in ANNO.

- Adviseur erfgoed/Publieksarcheoloog [omschrijving taken toevoegen]

Vrijwilligers

Geen enkel museum kan zonder vrijwilligers. Verschillende taken kunnen goed door vrijwilligers worden uitgevoerd zoals rondleiden van bezoekers, ontvangen van schoolklassen en werkzaamheden voor de balie en winkel. Voorafgaand aan de opening moet een nieuw vrijwilligersbeleid worden geformuleerd inclusief heldere taakomschrijving. Formalisering daarvan gebeurt in de vorm van een vrijwilligerscontract.

Externe inhuur

Als kleine organisatie heb je niet alle kennis in huis. Voor bepaalde taken of projecten waarvoor specifieke kennis nodig is moet externe inhuur worden ingezet. Om te zorgen voor een professionele uitstraling en producten van goed niveau is het nodig hiervoor professionals in te zetten.

PROGRAMMERING

De basis van ANNO na de opening aan de Melkmarkt wordt gevormd door het semipermanente museale concept dat een gelaagde, toegankelijke kennismaking vormt met de historie van Zwolle. Deze presentaties zullen in de basis ongewijzigd blijven voor een periode van ongeveer 10 jaar. Naast dit professionele en sterke fundament zal ANNO een activiteiten gedreven museum zijn met activiteiten zowel op de eigen locatie als op locaties in de stad. Het kader van de activiteiten vormen de kerntaken, vanuit het verbindend concept kan de programmering verdeeld worden in meemaken en mee maken. Waarbij de nadruk enerzijds ligt op het ervaren van de historie en anderzijds op het zelf actief deelnemen.

MEEMAKEN

Vanuit het concept van meemaken wil ANNO bezoekers binnen alle eerder genoemde doelgroepen de historie van Zwolle laten beleven. Dit kan door middel van de museale presentatie op de locatie van de Melkmarkt of middels activiteiten (aan de Melkmarkt of in de stad).

VASTE ELEMENTEN

De panden van ANNO zijn gelegen aan de Melkmarkt en bestaan uit een nieuw gedeelte en een historisch gedeelte. Het historisch deel is het voormalige Drostenhuis. Een pand werd in 1551 gebouwd in opdracht van Heer Engelbert van Ensse. Van Ensse bekleedde de functie van Drost van Drenthe en rentmeester van Salland; vandaar ook de naam "Drostenhuis". Het nieuwe gedeelte bestaat uit twee etages waarbij de ruimtes aan de linkerkant een gesloten karakter hebben en aan de rechterkant de verdiepingen een open karakter hebben onder anderen door een glazen gevel aan zowel de voor als achterzijde. In zowel het Drostenhuis als het rechtergedeelte van de nieuwbouw wordt een museale presentatie ontwikkeld.

Tijdljn

In de centrale hal (rechterzijde) van de nieuwbouw, verdeeld over zowel de begane grond als de eerste verdieping komt een tijdljn in de vorm van een totem en drie interactieve schermen. Deze interactieve, gelaagde tijdljn van Zwolle vormt de basis voor de stadsgeschiedenis in ANNO en is een museale presentatie bestaande iconen uit de diverse collecties van de stad zoals die worden ingebracht door de kernpartners van ANNO. De tijdljn bestaat uit 95 vensters uit de historie van Zwolle en wordt benaderd vanuit diverse perspectieven waaronder gebeurtenissen, personen, plekken en voorwerpen uit de diverse collecties (archeologie, stadsgeschiedenis, bouwhistorie en archief).

Erfgoed experience

Naast de tijdljn wordt op de begane grond van de nieuwbouw een 'Erfgoed Experience' toegevoegd. Een interactieve, gelaagde presentatie over Zwolle, waarmee zichtbaar wordt

gemaakt hoe Zwolle zich ontwikkeld heeft door de eeuwen heen. Ook hier worden moderne technieken ingezet om het belevingsaspect te versterken.

Science Centre

In het science centre zullen wisselende presentaties te zien zijn die de resultaten delen van Zwols onderzoek. Het onderzoek dat eerder is ontsloten via de Erfgoedhotspot en het Interactief Archief krijgt hier een thematische vertaling (bijvoorbeeld 'begraven') en wordt in een breder kader gepresenteerd. Verbinding met de andere poten van ANNO (archeologie, bouwhistorie, stadscollectie en archief) en van heden, verleden en toekomst zijn de basis van iedere presentatie.

Het Drostenhuis

In het historisch gedeelte van het pand (het Drostenhuis) worden de kamers ingericht met persoonlijke verhalen die (nieuwe) perspectieven bieden op de historie van Zwolle. Hierbij vormen de vier thema's van de stad de leidraad: stad van verbinding, stad van samen leven, stad van bezinnen en stad van kennen en kunnen. Centraal in de presentatie staan bekende en minder bekende Zwollenaren van toen en nu. De bezoeker gaat hier in gesprek met deze figuren en de figuren met elkaar. Deze dialoog zal in bepaalde gevallen ook kritisch zijn. Het doel van de museale presentatie in het Drostenhuis is om historische gebeurtenissen en periodes een gezicht geven in de vorm van een persoon. Hierdoor wordt de beleving van de historie versterkt (deze krijgt letterlijk een gezicht). Door het gebruik van meerdere personen worden ook meerdere perspectieven geboden op één onderwerp. Door ook personen uit het heden in te zetten worden verleden en heden verbonden. Ook hier wordt ingezet op collectie in combinatie met digitale presentatiemiddelen, waarvan een aantal met een stevige 'wow-factor'.

PROGRAMMERING OP LOCATIE

Naast de semipermanente museale presentatie worden er op locatie geen grote tijdelijke tentoonstellingen gerealiseerd. Ten eerste richt de organisatie zich niet op het binnen halen van grote groepen door middel van blockbusters. Gezien de schaal van de organisatie (zowel financieel als personeel) is dit niet haalbaar. Ten tweede past het niet binnen die visie en missie van ANNO die gericht is op Zwolle, haar inwoners en de verhalen van de stad. Bij het programmeren van blockbusters zou gekeken moeten worden naar thema's met een meer landelijke uitstraling. Binnen de organisatie is er daarom ook niet gekozen voor het aantrekken van een klassieke conservator, maar voor een programmeur.

Voor de programmering op locatie binnen het meemaken kunnen een aantal kaders worden vastgesteld:

- Programmering heeft inhoudelijk betrekking op de historie van Zwolle
- Programmering wordt waar mogelijk gekoppeld aan de collecties of onderzoek van een van de kernpartners
- Programmering draagt bij tot het beleven van de historie van Zwolle

De vorm die de programmering op locatie zal krijgen ligt niet vast. Naast de meer traditionele vormen zoals lezingen en er ook gedacht worden aan samenwerking met lokale gezelschappen waarbij via een theatrale ervaring een verhaal uit de historie door de bezoeker beleefd kan

worden. Ook zou een diner met historische gerechten een manier zijn om historie een belevingsaspect te geven op de eigen locatie. De hierna volgende voorbeelden zijn op moment van schrijven nog niet gerealiseerd, maar wel meegenomen in de planvorming tot nu toe.

Voorwerpen voor het voetlicht

Op twee plekken in de nieuwbouw van het museum worden voorzieningen getrokken voor kleine wisselende presentaties. Deze beperken zich tot één of twee collectiestukken en zijn daarmee geen tentoonstellingen te noemen. De voorzieningen voor deze presentaties maken onderdeel uit van het Erfgoedlab (met name gericht op archeologie/bouwhistorie) en het Interactief Archief (archiefwerk). Op deze plek kan er bijvoorbeeld bij lopend archiefonderzoek informatie worden gegeven of wordt een bijzonder archiefstuk gepresenteerd. In het Erfgoedlab kan het object aangepast worden aan de actuele activiteiten of kan een bijzondere vondst van een actuele opgraving kan een plek krijgen.

De werkplaats

De nieuwbouw van ANNO biedt ruimte in de vorm van studie/werkplekken waar studenten of (startende) professionals hun eigen concepten kunnen combineren met het verleden van Zwolle. Door hiermee op de locatie van ANNO mee aan de slag te gaan hebben zij direct toegang tot collecties, onderzoek en kennis van de professionals van de kernpartners. Voor bezoekers geeft dit een extra dimensie aan de plek ANNO en maken zij kennis met nieuwe concepten die hen de historie op nieuwe manieren laten beleven.

Erfgoedlab

Het achterste gedeelte aan de linkerkant van de nieuwbouw, op de begane grond, wordt ingericht als Erfgoedhotspot. In de ErfgoedHotspot vinden bezoekers het Erfgoedlab, een bijzondere plek waar zij de processen achter archeologie en bouwhistorie live kunnen volgen. In het Erfgoedlab komt het publiek terecht in de werkplaats die normaal gesproken het domein is van wetenschappers. Specialisten zijn hier dagelijks bezig met het onderzoeken, restaureren, conserveren en beschrijven van vondsten. Hier wordt een deel van wat traditioneel deel uitmaakt van de *backoffice* in erfgoedinstellingen, zichtbaar gemaakt voor het publiek. Bezoekers kunnen op gezette tijden live contact hebben met bouwhistorici, archeologen, kunsthistorici, conserverings-specialisten, kleurspecialisten en andere deskundigen. Hier kan men meekijken en vragen stellen over actueel onderzoek in de binnenstad. Het Erfgoedlab moet een plek zijn waar het publiek het verhaal van Zwolle beleeft vanuit een archeologische en bouwhistorische invalshoek. Het wil de context van archeologische vondsten en bouwhistorie zichtbaar en beleefbaar maken.

PROGRAMMERING IN DE STAD

Naast de programmering op de eigen locatie zal ANNO ook de historie beleefbaar maken in de stad. De projecten in de stad bieden nieuwe verhalen en of meer diepgang op een thema. Hierbij verwijst ANNO ook actief door en zoekt de samenwerking met naar andere instellingen en locaties in de stad, zoals de Museum de Fundatie, Waanders in de Broeren, Peperbus, Sassenpoort, Academiehuis De Grote Kerk en Vrouwenhuis.

Voor de programmering in de stad binnen het meemaken kunnen een dezelfde kaders worden vastgesteld:

- Programmering heeft inhoudelijk betrekking op de historie van Zwolle
- Programmering wordt waar mogelijk gekoppeld aan de collecties of onderzoek van een van de kernpartners
- Programmering draagt bij tot het beleven van de historie van Zwolle

Ook voor de programmering in de stad ligt de vorm nog niet vast. In de afgelopen jaren heeft het beleefbaar maken van erfgoed al succesvol vorm gekregen in theaterproductie zoals die rondom de Willemsvaart. Theater als medium voor de programmering in de stad is daarom een logische vorm die zal worden toegepast. Maar ook VR en AR-technologie kunnen historie, met name ook op plekken waar deze niet meer zichtbaar is, tot leven brengen.

Routes

Naast een bezoek aan ANNO gaan bezoekers graag verder op onderzoek uit in de stad. Om hen hierbij te begeleiden kunnen vanuit ANNO diverse arrangementen en (wandel)routes worden aangeboden. Dit kan zowel in digitale vorm (app), met gebruik van AR, onder begeleiding van een gids of via uitgave van kaarten/boekjes. Waar mogelijk en waar activiteiten elkaar raken, zal actief de samenwerking worden gezocht met de huidige aanbieder van de stadswandelingen.

MEE MAKEN

Vanuit het concept Mee Maken wil ANNO de lokale gemeenschap onderdeel laten zijn van het museum. Een museum van, door en met Zwolle. Participatie door bewoners, studenten en professionals. Maar ook de bezoeker van buiten Zwolle wordt uitgenodigd om onderdeel te zijn van de activiteiten die gaande zijn in het gebouw of op locatie. Het doel van de participatie is om ANNO te verankeren in de stad en bewoners eigenaar te laten zijn van hun eigen geschiedenis met ANNO als podium.

Om de kwaliteit en continuïteit te waarborgen binnen ANNO is het van belang dat de participatie duidelijk gekaderd wordt. Daarbij zal er bij iedere activiteit of initiatief maatwerk geleverd moeten worden, ook om dat vooraf moeilijk te voorspellen is welke vragen er op ANNO af zullen komen.

Participatie kan plaatsvinden op de volgende niveaus:

- In het gebouw als onderdeel van een bezoek: tijdens een bezoek aan ANNO zijn er activiteiten gaande in het gebouw waarbij bezoekers kunnen meewerken (bijvoorbeeld determinatie van vondsten) en interactieve elementen waarmee bezoekers zelf aan de slag kunnen
- Binnen projecten: door bewoners uit te nodigen om eigen verhalen toe te voegen binnen een thema, mee te denken over een product of onderdeel te zijn van de uitvoering
- Wanneer er een vraag komt vanuit de stad: wanneer bewoners of bezoekers zelf met voorstellen, thema's of initiatieven waar ANNO op aan kan sluiten of een trekkersrol in kan vervullen

VASTE ELEMENTEN

Ook ten aanzien van het Mee Maken zijn er een aantal vaste elementen in ANNO. Het Mee Maken centreert zich binnen de panden in de linkerzijde van de nieuwbouw op de begane grond en eerste etage en bestaan uit de Erfgoedhotspot en het Interactief Archief.

Erfgoedhotspot

Die eerder genoemde Erfgoedhotspot biedt de unieke kans om Zwollenaren vanuit ANNO direct te betrekken bij actuele opgravingen en bouwhistorische onderzoeken in de stad. Om bezoekers kennis te laten maken met archeologische thema's, ook wanneer er geen professionals aan het werk zijn in de ErfgoedHotspot, zijn er een aantal interactieve presentaties in spelvorm..

Interactief archief

Op de eerste verdieping van de nieuwbouw bevindt zich het Interactief Archief. Het Interactief Archief is een studiezaal nieuwe stijl waarin niet alleen onderzoek wordt gedaan door professionals of mensen met een specifieke vraag maar waar bezoekers worden meegenomen in de wereld van de archieven. Net als in een studiezaal zijn er onderzoeksplekken waar gewerkt kan worden met historisch materiaal. Lopend onderzoek vanuit het HCO wordt gedeeld en ontsloten. Bezoekers kunnen in gesprek met onderzoekers op zaal en kunnen zelf op zoek binnen archiefstukken die digitaal beschikbaar zijn.

ONDERZOEK

Binnen het Mee Maken heeft onderzoek een belangrijke rol. Door middel van onderzoek kunnen andere instellingen, professionals en opleidingen onderdeel worden van ANNO. Door als ANNO zelf initiatief te nemen voor nieuw onderzoek, deel te nemen aan bestaand onderzoek of instellingen en opleidingen en ondersteunen bij het doen van onderzoek bij ANNO. Wanneer de resultaten van het onderzoek worden toegevoegd aan de collecties, of gedeeld worden binnen een project worden ze onderdeel van de programmering en het verhaal van Zwolle.

Gevonden voorwerpen

Het onderzoek dat plaats vindt binnen ANNO kan ook klein zijn. Bewoners (vaak amateurarcheologen) worden uitgenodigd om bijzondere archeologische vondsten die zij gedaan hebben te delen met ANNO. Vanuit de ErfgoedHotspot kunnen experts samen met de vinder de vondsten bekijken en onderzoeken. Bijzondere vondsten of resultaten kunnen breder gedeeld worden binnen ANNO of onderdeel worden van een project.

Crowdsourcing

Veel bewoners zijn geïnteresseerd in oude foto's en films van de stad. Binnen online kanalen zoals Facebookgroepen worden dagelijks vele foto's gedeeld. Men haalt samen herinneringen op en helpt elkaar met het plaatsen en benoemen en gebouwen, personen en gebeurtenissen. Deze kennis kan ook ingezet worden binnen projecten als vorm van crowdsourcing. Publiek helpt mee om meer te weten te komen over een collectie onder regie van ANNO. Bijvoorbeeld de foto-collectie van persfotograaf Dolf Henneke vormt hiervoor een goede mogelijkheid .

De Verdieping

Met de geschiedenis en de collecties van de stad binnen handbereik is ANNO dé plek voor studie en onderzoek middenin de stad. Wat tot voor kort verborgen lag in donkere depots, wordt teruggegeven aan de stad. Bewoners, scholieren en studenten kunnen onderzoek doen naar hun familiegeschiedenis of aan de slag in het kader van hun opleiding. Aanwezige professionals ondersteunen bij het onderzoek.

PROGRAMMERING OP LOCATIE

Om de participatietrajecten te ondersteunen is binnen Allemaal Zwolle een MeeMaker aangesteld. Deze persoon is verantwoordelijk voor het opzetten en coördineren van alle activiteiten met een vorm van participatie. De MeeMaker werkt nauw samen met de Programmeur om te zorgen voor een gebalanceerde programmering. Daarnaast proberen zij hun activiteiten zo veel mogelijk op elkaar aan te sluiten.

Ook voor de programmering op locatie binnen het mee maken kunnen een aantal kaders worden vastgesteld:

- Programmering heeft inhoudelijk betrekking op de historie van Zwolle
- Programmering wordt waar mogelijk gekoppeld aan de collecties of onderzoek van een van de kernpartners
- Programmering bevat een vorm van participatie door bewoners, bezoekers, studenten of professionals
- Programmering wordt waar mogelijk vanaf het begin samen met de deelnemende doelgroep vormgegeven
- Programmering is niet in strijd met wettelijke bepalingen, houdt rekening met eventuele risico's voor collecties en volgt de richtlijnen voor het hanteren en opslaan van materialen.

De programmaraad

Om vorm te geven aan participatie door bewoners zal een jaarlijks wisselende programmaraad worden samengesteld bestaande uit een specifieke groep uit de Zwolse samenleving. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld brandweermannen, leden van een carnavalsvereniging of kinderen van een balletschool. Met ondersteuning van de MeeMaker en Programmeur maakt deze groep, bestaande uit 5 tot 7 personen, een eigen jaarprogrammering. Deze kan op basis van eigen thema's of lopende thema's binnen ANNO worden geformuleerd. De programmaraad biedt een eigen perspectief op het onderwerp of zoekt binnen de collecties van de kernpartners naar een nieuwe invalshoek die aan sluit op hun belevingswereld. Het aantal activiteiten binnen deze programmering is afhankelijk van de grootte van de projecten.

Koken en proeven

De keuken is de zesde ruimte van het Drostenhuis. De keuken krijgt niet zoals de andere ruimtes in het Drostenhuis een thematische invulling, maar wordt ingericht als 18de-eeuwse keuken en ingezet voor workshops en evenementen. Zowel het beleven van historie door middel van eten, maar ook juist het zelf ervaren en werken met lokale producten krijgt hier vorm. Hiermee kunnen we aansluiten bij Zwolles verbinding met het agrarische achterland, streekproducten, slow

cooking, maar ook met culinaire hoogstandjes van Jonnie Boer.

ArcheoHotspot

ArcheoHotspots is een landelijk netwerk centraal gesteund vanuit de landelijke stichting ArcheoHotspots. Dit initiatief, ontstaan vanuit het Allard Pierson Museum geeft vorm aan participatie rondom archeologie. Bezoekers van de ArcheoHotspots kunnen actief deelnemen aan archeologisch onderzoek, bijvoorbeeld bij het sorteren of determineren van materiaal. Bij ANNO wordt het materiaal rechtstreeks ingebracht vanuit de opgravingen die gaande zijn in de stad. Er is nog geen Archeohotspot in Nederland waar zo'n directe lijn bestaat met actueel onderzoek. Op vaste tijden is het Archeolab opengesteld en kunnen bezoekers deelnemen aan het onderzoek.

PROGRAMMERING IN DE STAD

Ook bij de programmering in de stad wordt waar mogelijk vorm gegeven aan het Mee Maken. In de stad kan ANNO het experiment opzoeken en onderzoek doen naar nieuwe vormen van participatie. Met bewoners in hun eigen wijk of straat gaat ANNO de verbinding aan om samen projecten vorm te geven.

Voor de programmering in de stad binnen het meemaken kunnen een dezelfde kaders worden vastgesteld:

- Programmering heeft inhoudelijk betrekking op de historie van Zwolle
- Programmering wordt waar mogelijk gekoppeld aan de collecties of onderzoek van een van de kernpartners
- Programmering bevat een vorm van participatie door bewoners, bezoekers, studenten of professionals
- Programmering wordt waar mogelijk vanaf het begin samen met de deelnemende doelgroep vormgegeven
- Programmering is niet in strijd met wettelijke bepalingen, houdt rekening met eventuele risico's voor collecties en volgt de richtlijnen voor het hanteren en opslaan van materialen.

Producten

Naast activiteiten biedt ANNO ook concrete producten voor alle doelgroepen. In dit hoofdstuk wordt uitgegaan van de 'standaard' producten die het museum kan aanbieden aan de doelgroepen. Daarnaast moet er natuurlijk altijd ruimte zijn voor maatwerk om de doelgroep zo goed mogelijk van dienst te zijn.

Museumbezoek

Een bezoeker van ANNO heeft twee mogelijkheden. Allereerst is de tijdlijn en de experience in de nieuwbouw gratis te bezoeken. Daarnaast zijn ook de ErfgoedHotspot en het Interactief Archief gratis toegankelijk. Wil een bezoeker zich verder verdiepen in de historie van Zwolle, dan neemt hij een museumbezoek af. Een museumbezoek bestaat in de eerste plaats uit een bezoeker die een kaartje koopt en zelfstandig het betaalde gedeelte van het museum, het Drostenhuis, bezoekt. Daarnaast zijn er in dit kader nog andere producten mogelijk:

- Rondleiding met een museumdocent
- Bezoek aan het museum in combinatie met horeca (koffie, lunch, diner)
- Bezoek aan het museum in combinatie met een activiteit in de stad (rondleiding, wandeling)

Arrangementen

Arrangementen bestaan meestal uit een museumbezoek in combinatie met aanvullende diensten. Deze diensten kunnen variëren van stadswandelingen, tot koffie of lunch, vergaderfaciliteiten, een borrel, workshops, speurtochten of een fietsroute. Bij arrangementen worden combinaties gemaakt tussen producten en diensten om aan de wensen van specifieke doelgroepen te voldoen zoals gezinnen. Arrangementen worden vaak gebruikt voor groepen, maar simpele arrangementen kunnen ook geschikt zijn voor individuele bezoekers. De volgende indeling kan worden gemaakt:

- Toeristische arrangementen
Het meest simpele arrangement is een rondleiding in het museum met een groep of op gezette data op inschrijving (individueel). Hierbij kan ook een combinatie worden gemaakt met bijvoorbeeld een stadswandeling. Daarnaast kunnen vanuit het museum allerlei fiets- en wandelroutes worden uitgezet die zelfstandig of onder begeleiding gebruikt kunnen worden. Hierin wordt samengewerkt met bestaande aanbieders van dergelijke activiteiten. Ook kan een combinatie worden gemaakt met koffie of een lunch op locatie.
- Zakelijke arrangementen
Een zakelijke groep kan bestaan uit een bedrijf met haar werknemers die een rondleiding krijgen in combinatie met een borrel of lunch. Daarnaast kan het een vergaderarrangement betreffen. Vooral de combinatie tussen vergaderen en een bezoek aan het museum eventueel met een wandeling en een lunch is niet alleen heel aansprekend voor bedrijven, maar ook simpel te organiseren.

Educatieve producten

Ook voor het onderwijs ontwikkelt ANNO producten. Bij de ontwikkeling van producten worden aan de voorkant waar mogelijk docenten betrokken om de toegankelijkheid en werkbaarheid zo groot mogelijk te maken. Het museum is voor leerlingen, als aanvulling op school, de meest toegankelijke en laagdrempelige plek waar zij informatie kunnen vinden over de geschiedenis van hun omgeving. Dat belangrijke gebeurtenissen in de stad direct te linken zijn aan belangrijke gebeurtenissen op nationaal en Europees niveau is een interessant gegeven voor de scholen. Een goed inhoudelijk programma, dat een meerwaarde vormt voor de lesstof die wordt behandeld in de les, zal scholen aantrekken. Binnen de pakketten wordt een verband gelegd tussen de educatieve pakketten en de vaste collectie zodat het museum veel meer gaat spreken. ANNO ziet zich als een spil voor Zwolle op het vlak van Erfgoededucatie door niet alleen eigen programma's aan te bieden, maar deze te integreren in het aanbod (leerlijn) hiermee versterkt ANNO ook de positie in de stad.

De educatieve producten zijn als volgt:

- Doorlopende leerlijn voor het basisonderwijs
- Rondleidingen met een museumdocent
- Projecten op maat voor het basis- en voortgezet onderwijs

Winkel

Met een eigen winkel in de entree biedt het museum aanvullende producten aan de bezoeker. Belangrijk is om bij de inkoop te kijken naar producten die een meerwaarde vormen ten opzichte van de doelstellingen van het museum. Producten door Zwolse bedrijven, met een link naar de Zwolse historie of gemaakt door onderwijspartners zijn hierbij goede mogelijkheden.

BIJLAGE 1

4 thema's Drostenhuis

Uitgaande van het 'DNA van Zwolle' zijn vier thema's geformuleerd:

Stad van verbinding

Zwolle is ontstaan op een dekzandrug aan het riviertje de Aa. Aan haar strategische ligging tussen Oost- en West-Nederland heeft de stad door de eeuwen heen haar welvaart te danken. Door haar bestuurlijke rol als hoofdstad van Overijssel is Zwolle een verbindende factor in de provincie. De historische functie als marktplaats, het startpunt van de planning van de dienstregeling van NS, de verbinding met de IJssel, de Hanze. Hier vertellen we hoe Zwolle door de vele vormen van logistieke verbindingen ook in sociaal en mentaal opzicht 'verbonden' is geraakt met de rest van de wereld. Hoe 'wereldwijd is Zwolle eigenlijk?'

Stad van samen leven

Zwolle is de geboortestad van Thorbecke, de grondlegger van de grondwet van 1848. Joan Derk van der Capellen schreef er zijn vlammende pamflet en was deel van de actieve patriottengemeenschap in Zwolle. Onder de Peperbus werd de SDAP opgericht, en Zwolse vrouwen behoorden tot de landelijke groep van pioniers die als eersten zitting namen in een gemeenteraad. Aan de andere kant vormt de tweede wereldoorlog een periode waarin dit samenleven juist onder druk stond. Wo2 toevoegen als periode waarin samenleven onder druk stond En los van deze gebeurtenissen – als er iets is wat het DNA van Zwolle karakteriseert is het wel dat het de stad is van de menselijke maat. De klankbordgroep van historici verwoorde het als: polderen in het kwadraat. In Zwolle wordt alles lang op een goudschaaltje gewogen en met alle betrokkenen besproken. Maar als er dan eenmaal een besluit valt, wordt het resultaat ook breed gedragen.

Stad van bezinning

Rond 1399 strijkt de augustijner kanunnik, kopiist en mysticus Thomas a Kempis uit het Duitse Kempen neer in het klooster de Agnietenberg, waar zijn broer prior is. In de jaren ervoor is hij in Deventer opgeleid in de leer van de Moderne Devotie van Geert Grote. Thomas zal hier 72 jaar blijven, tot zijn dood in 1471. Zijn beroemde boek *De navolging van christus* verschijnt nog steeds in diverse talen. Het christendom heeft Zwolle zeker gevormd, maar inmiddels is meer dan de helft van de Zwolse bevolking niet meer aangesloten bij een kerkelijke gemeenschap. Er zijn meer katholieken dan protestanten en er is een bloeiende carnavalsvereniging. Bovendien zijn in de loop van de jaren mensen met diverse geloven in de stad komen wonen.

Stad van kennen en kunnen

Zwolle is van oudsher een onderwijsstad. Begin 14de eeuw wordt hier de Latijnse school gesticht. Dankzij de bekende rector Johannes Cele trekt de opleiding jongeren uit heel Europa. Zijn ideeën voor onderwijshervormingen waren vernieuwend en werden opgevolgd door andere onderwijsinstellingen in Nederland. Wie tegenwoordig 's ochtends vroeg op station Zwolle aankomt, loopt mee in de stoet van duizenden studenten op weg naar Deltion, Landstede, Windesheim, Artez, Zone College, Viaa, Katholieke PABO, Menso Alting... Hier leren studenten een vak. Zwolle is ook de stad van ondernemers, nog steeds zijn er veel familiebedrijven. Maar ook de creatieve industrie groeit en bloeit.